

Tantárgy neve/kódja:	Haladó fonológiaelmélet szabadon választható szeminárium / BNY-DK-250, BNY-DK-290
Tárgyfelelős:	Doktori iskola vezető
Tantárgy oktatója:	Balogné Bérces Katalin, PhD, egy. docens
Kreditszám:	8
Óratípus:	Szeminárium
A tantárgy céljának rövid ismertetése:	A kurzus a fonológiaelmélet haladó kérdéseinek és kortárs irányzatainak részletes vizsgálatát nyújtja. Célja, hogy elmélyítse a hallgatók ismereteit a fonológiai reprezentációk és folyamatok elméleti modelljeiről, fejlessze az absztrakt elemzési és érvelési készségeket, valamint elősegítse a különböző fonológiai keretek (pl. optimalitáselmélet, szabályalapú és reprezentációs megközelítések) kritikus összehasonlítását. A kurzus hangsúlyt fektet a fonológia és a fonetika, a morfológia és a szintaxis közötti interfészekre, valamint empirikus nyelvi adatok önálló, elméletileg megalapozott elemzésére.
Elsajátítandó elméleti ismeretanyag:	A kurzus főbb témái és elméleti keretei: <ul style="list-style-type: none"> • klasszikus és generatív fonológia (SPE, szabályalapú megközelítések) • nemlineáris fonológia (autosegmentális fonológia, metrikus fonológia, prozódiai hierarchia) • jegyelméletek és fonológiai reprezentációk (bináris vs. egyértékű jegyek, jegygeometriai modellek) • optimalitáselmélet (OT): megszorítások, rangsorolás • lexikális fonológia és morfofonológia • használatalapú és emergens megközelítések • fonológia–fonetika interfész (artikulációs és akusztikai motivációk) • fonológia–morfológia és fonológia–szintaxis interfész • tipológia és univerzálék a fonológiaelméletben
Elsajátítandó gyakorlati ismeretanyag:	A hallgatók a kurzus során <ul style="list-style-type: none"> • fonológiai adatokat elemeznek elméleti eszközökkel • összehasonlítanak és értékelnek versengő modelleket • fonológiai elemzéseket mutatnak be szóban és írásban • kritikusan tárgyalnak esettanulmányokat és a legújabb szakirodalom állításait
A 2-4 legfontosabb kötelező irodalom felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	<ul style="list-style-type: none"> • Siptár P. (2014) A fonológiai elméletek történetéből. In: Laczkó K. – Tátrai Sz. (szerk.) Elmélet és módszer. Nyelvészeti tanulmányok. Budapest, Eötvös József Collegium. 341–357. • Balogné Bérces K. – Honeybone, P. (2020) Representation-based models in the current landscape of phonological theory. Acta Linguistica Academica 67(1): 3–27. • Rebrus P. (2001) Optimalitáselmélet. In Siptár P. (szerk.): Szabálytalan fonológia. Tinta. 77–116. • Balogné Bérces K. (2024) Modelling linguistic variation in generative phonology. Aktuálne otázky výskumu humanitných vied VI [A humántudományi kutatás aktuális kérdései VI]. 7–24. ISBN 978-80-561-1124-6. https://www.ku.sk/fhv/fhvPublicationAttachment.php?ID=22174

A 2-4 legfontosabb ajánlott irodalom felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	<ul style="list-style-type: none"> • Kálmán László et al. (szerk.) (2002) Lexikalista elméletek a nyelvészetben - Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 13. Tinta. ISBN 963-9372-29-3. • Szigetvári P. (1996) Kormányzás a fonológiában. Általános Nyelvészeti Tanulmányok 19: 165–213. • Balogné Bérces K. (2019) Fonológiai variáció és generatív nyelvelmélet. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXXI: 29–56 • Balogné Bérces K. (2009) Modern szótagelmélet az angol nyelv jelenségeinek kutatásában: a Szigorú CV-fonológia. In: Frank T. – Károly K. (szerk.) Anglisztika és amerikanisztika. Magyar kutatások az ezredfordulón. Tinta. 271–282. 	
Elmélet-gyakorlat aránya:	Elméleti óra órászáma: -	Gyakorlati óra órászáma: 100%
Az alkalmazott oktatási módszerek:	<ul style="list-style-type: none"> • Interaktív megbeszélések és adatelemzés • Hallgatói prezentációk • Házi feladatok (gyakorló feladatok) • Csoportmunka esettanulmányokon 	
Az értékelés módja:	60% órai teljesítmény, 2x20% házi feladat/prezentáció	
Az értékelés kritériuma:	Aktív részvétel, szóbeli előadás, feladatmegoldások. Osztályzás háromfokú skálán: - 80-100% = Kiválóan megfelelt (5) - 60–79% = Megfelelt (3) - 0–59% = Nem felelt meg (1)	
Miként járul hozzá a tantárgy a doktori iskola képzési programjában tanulási eredményként megjelölt MKKR 8. szintű tanulási eredmények eléréséhez.	<p>Tudás: Megérti a fonológiaelmélet kulcsfogalmait és modelljeit, történeti fejlődésüket és jelen vitás kérdéseit, valamint rendelkezik fonológiaelméleti kérdések önálló kutatásához szükséges kutatás-módszertani ismeretekkel.</p> <p>Képességek: Képes nyelvi adatok elemzésére, elméleti modellek alkalmazására, azok módszereinek továbbfejlesztésére, új kutatás végzésére.</p> <p>Attitűdök: Nyitottságot mutat többféle elméleti perspektíva iránt, tudatában van a módszertani korlátoknak, és elkötelezett a kutatói szigor mellett.</p> <p>Felelősség és autonómia: Képes önálló kutatásra és elemzésre; képes érveket előadni és megvédeni egyénileg és csoportban egyaránt; konstruktívan hozzájárul a tudományos vitához.</p>	